

Konference FoRS

Oficiální doprovodná událost českého Předsednictví Rady EU

Prohlášení konference

„Rozvojová efektivnost organizací občanské společnosti“

Praha, 23. - 24. června 2009

Pozadí a zdůvodnění

V roce 2005 vlády a donoři potvrdili v Pařížské deklaraci své závazky ke zvyšování efektivnosti rozvojové pomoci. Pařížská deklarace se stala důležitým dokumentem, který identifikuje některá kritická místa současných modelů rozvojové spolupráce a definuje principy, jak tato kritická místa řešit. V posledních letech organizace občanské společnosti, donoři, vlády a další rozvojoví aktéři diskutují a monitorují pokrok v uplatňování Pařížské deklarace.

Vlády a donoři současně nastolili otázku, zda by principy Pařížské deklarace neměly být aplikovány také organizacemi občanské společnosti (CSOs - Civil Society Organisations). V období předcházejícím Třetímu fóru na vysoké úrovni v Akkře (září 2008) CSOs po intenzivních konzultacích potvrdili relevanci Pařížské deklarace, ale současně konstatovaly, že Pařížská deklarace (PD) není aplikovatelná na CSOs, a to zejména ze tří důvodů:

- PD nereflektuje priority CSOs a jejich diverzifikované role v rozvoji,
- CSOs nebyly zapojeny do přípravy PD, a proto není zajištěn princip vlastnictví (ownership),
- CSOs chtějí své závazky vztahovat k „efektivnosti rozvoje“ a ne k „efektivnosti pomoci“.

Současně s tlakem na donory, aby přijali mnohem komplexnější a ambicióznější agendu efektivnosti, která zahrne otázky lidských práv, demokracie, rovnosti mužů a žen a zaměří se na odstraňování chudoby a nerovností a na environmentální udržitelnost, začaly CSO diskutovat vlastní principy efektivnosti a své specifické role v rozvoji. V červnu 2008 bylo založeno Otevřené fórum pro rozvojovou efektivnost organizací občanské společnosti (Open Forum for CSO Development Effectiveness). CSOs vítají, že vlády a donoři uznali tento proces v Akční agendě z Akkry a že se zavázali se jej účastnit a podporovat jej.

Zástupci CSOs z Afriky, Asie, Australasie, Evropy, Latinské a Severní Ameriky se sešli v červnu 2009 v Praze na konferenci „CSO Development Effectiveness“, aby diskutovali principy efektivnosti v kontextu konkrétních rozvojových zkušeností. Konference byla otevřená i dalším aktérům a potvrdila tak, že společná diskuse a sdílení zkušeností napříč sektory a regiony je klíčovým předpokladem úspěšné spolupráce na místní i mezinárodní úrovni.

Prohlášení pražské konference

Účastníci konference se shodují, že přidaná hodnota CSOs v rozvojové spolupráci je mimo jiné založena na čtyřech hlavních aspektech:

1. Přístup ke skutečné znalosti problematiky - místních podmínek, souvislostí a motivací a závazek tuto znalost využívat
2. Citlivost k lidským právům, schopnost porozumění a empatie
3. Skutečné partnerství založené na společných vizích a zájmech
4. Diverzita aktérů ve smyslu právního statutu, velikosti, zkušeností i rolí

Aby mohly být tyto specifické hodnoty CSOs co nejlépe využity pro zvyšování dopadů rozvojové spolupráce, **účastníci konference se zavazují diskutovat a sledovat v rámci Otevřeného fóra, jak CSOs naplňují následující principy:**

V oblasti skutečné znalosti problematiky:

- Demokratické vlastnictví (všechny zainteresované strany se musí podílet již na přípravě rozvojových strategií, programů a projektů)
- Plná participace a inkluze (rozvoj nemůže být vnucen zvenku, plná participace cílových skupin a místních partnerů je základní podmínkou)
- Využití existujících a vznikajících procesů (podpora rozvojových procesů a struktur již existujících v místních organizacích a komunitách)
- Rozpoznání a pochopení unikátního kontextu každé intervence, uvážení všech souvislostí a následků (žádný projekt nemůže uspět samostatně, bez vazby na vnější prostředí)
- Facilitace shody na rozvojových prioritách (s cílem zvýšit relevanci rozvojových programů, projektů i akcí zaměřených na hájení zájmů rozvojového světa)
- Ochota převzít iniciativu a rizika (při hledání nejlepších řešení vznikajících potřeb)

V oblasti lidských práv, porozumění a empatie:

- Důraz na lidská práva a lidskou důstojnost (sociální, ekonomická, kulturní, občanská a politická práva jsou základem rozvoje)
- Uprímná komunikace a pečlivé naslouchání partnerům a dalším aktérům (skutečný dialog a citlivost k mezikulturním vztahům musí nahradit jednosměrné monology a prázdné proklamace)
- Komunikace vlastních zkušeností a poučení (praktická zkušenost musí být komunikována v rámci týmu i mezi partnery, nelze spoléhat na obecné poučky)
- Vzájemné porozumění a respekt (nejen snaha o porozumění podmínkám a názorům cílových skupin, ale také sdílení zkušeností a postojů mezi partnery)
- Podpora rovnosti mužů a žen a tlak na řešení příčin bezpráví a zranitelnosti (nejen obhajoba zranitelných a vyloučených skupin, ale hlavně podpora jejich vlastního úsilí o prosazení svých práv a vytváření prostředí, kde jsou jejich požadavky řešeny)
- Odmítání systémů a struktur, které podporují nebo tolerují nerovnosti a diskriminaci všech forem (na všech úrovních - globální, národní či místní)

- Solidarita mezi aktivisty a organizacemi občanské společnosti (včetně podpory obhájčům lidských práv)

V oblasti skutečného partnerství:

- Vzájemná transparentnost a předvídatelnost (spolehlivost a důvěra jsou předpokladem opravdového partnerství)
- Rozdělení rolí a společná a vzájemná zodpovědnost (vedle zodpovědnosti vůči donorům musí být posílena zodpovědnost vůči cílovým skupinám - občanům)
- Facilitace a vyjednávání mezisektorové spolupráce (mnoho aktérů sdílí shodné nebo podobné cíle, které je možné dosáhnout pouze společně)
- Udržitelnost (jak rozvojové projekty, tak rozvojové partnerství musí být založeno na principech udržitelnosti a ne na jednostranné podmíněnosti; vzájemný rozvoj kapacit a posilování partnerství je klíčovým předpokladem)
- Jasně vyjadřování vlastních předpokladů a současně respekt k předpokladům ostatních (uvědomění si vlivů rozdílností našich představ na naše přístupy k rozvoji)
- Důraz na principy dobrého vládnutí a na systémové změny (budování demokratického prostředí je prostředkem aktivního zapojení občanů)

V oblasti diverzity aktérů

- Respekt k diverzitě CSOs (zejména rozdílnost poslání a činnosti, nejen rozdílnost právní formy)
- Vzájemná podpora mezi malými a velkými, novými a starými, rozvinutými a rozvíjejícími se CSOs (faktory spojené s velikostí, historií, místem založení či finančními obraty nesmějí být využívány k diskriminaci některých CSOs)
- Vzájemná spolupráce a sdílení dobré praxe (i nové či malé CSOs mohou mít významnou zkušenost ve specifickém regionu nebo se specifickým tématem)
- Kombinace a komplementarita různých rolí (CSOs působí mj. jako donoři, poskytovatelé služeb, manažeři projektů a programů, advokáti chudých, hlídači chování vlád, facilitátoři nových způsobů spolupráce a podporovatelé změn)
- Připravenost navrhnout a diskutovat nové rámce rozvojové spolupráce (do nové architektury rozvojové spolupráce musí být pomítnuta nutnost předvídatelnosti, transparentnosti a současně flexibility, odpovědnosti za výsledky a dopady a nejen za aktivity, respektu k lidským právům a důrazu na inkluzivitu)

Tento projekt byl financován EU a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky

